22ՐԴ ՏԱՐԻ — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1891 — ԹԻՒ 67

ՏԸՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԲԵՐԱ, ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ, ՍԻԹԻ Տ'ԱԼԼԸ

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն եւս չի դարձուիր

Bureaux du Journal "HAÏRÉNIK"
Péra, Cité d'Alep, CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	Համար	Տարեկան	300	Թիւ	75 ղրշ. Մէճիտ
»	»	Վեցամսեայ	150	»	40 » »
Գաւառներու		Տարեկան	300	»	100 » »
»		Վեցամսեայ	150	»	50 » »
»		Եռամսեայ	75	»	25 » »
Օսար երկրաց		Տարեկան	300	»	25 Ֆրանգ

Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ
(Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի 100 ղրշ.ի տեղ 115 ղրշ.)

درسعادتده بك اوغلنده جلب چارشوسنده
غزته سی حیره نیك خانه سنه

10 ՓԱՐԱՅ

ԽԱՍԳԵՂ

Թատերական ներկայացումով մը պիտի բանայ Խասդեղ «Ձմրան եւ զանակը», որ մեր մէջ կրնանք ըսել թէ բարեզործութեան եղանակն է։

Այդ ներկայացում պիտի տրուի մօտերս ի նպաստ գիւղին վարժարանաց. հաւանական է որ գիւղին եւ բնտասարդները պիտի չբաւականանան միայն իրենց թաղին մէջ նպաստ հաւաքելով, այլ եւպիտի դիմեն Հայոց ուրիշ թաղերը ալ։ Այս առթիւ անշուշտ պիտի հարցուի թէ՝ պէ՞տք է որ մէկ թաղի մը Հայերը նպաստեն ուրիշ թաղի մը Հայոց դպրոցներուն. քանի որ ամէն թաղ ունի իր դպրոցն որուն ծախքերն ինք կը հոգայ, ինչպէ՞ս հանեն ուրիշ թաղերու դպրոցներուն ալ։

Այս հարցումը արդարացի է, սակայն պէտք է ըսել թէ՝ կան թաղեր որք ընդհանրական հանգամանք մը ունին եւ որոնց համար պէտք է խոտորիլ ընդհանրական օրէնքէն. այսպէս է Խասդեղը։

Խասդեղ ամէնուն կը վերաբերի, կրնանք ըսել թէ Խասդեղի դպրոցն համալսարանն է, ո՛չ թէ իր ներկայումը այլ իր անցեալովը։

Պոլսոյ ամէն թաղերու մէջ կը գտնուին շատ ընտանիքներ որք գաղթած են Խասդեղէն. և միթէ անոնք բան մը պարտական չե՞ն այն թաղին որուն մէջ վաստաւոր եկեղեցի չունին տուած են, դպրոցներ պահպանած են. պէտք չե՞ որ իրենց նախկին թաղը միշտ իրենց սիրոյն առարկայ ըլլայ։ Ո՞վ չպահեր քաղցր յիշատակ մը այն վայրէն, այն անկիւնէն, ուր ինք ծներ ու մեծցեր է, ուր իր հայրերն ապրած են և մեռած։ Խասդեղ շատ թաղեցիներու բնավայրն է, և Խասդեղի այս անցեալն իրաւունք մը կուտայ իրեն յիշեցնել իր ցիւրացան զաւակներուն թէ՝ չմոռնան գինքը։

Տեղական այս բանասաեղծական դգացումներէ զատ՝ միթէ չկա՞ն ուրիշ պատճառներ որք կը պարտաւորեն ընդհանուր ազգը սիրել Խասդեղն ու յարգել։ Երբ աչքերնուս առջեւ բերենք բոլոր այն անձնաւորութիւնները որք այսօր դիրք մը ունին մեր հանրային կեանքի մէջ, որք կը ծառայեն ազգին, եթէ յիշենք ամէն գերազանցութիւններն ալ որք այնքան օգտակար եղան ազգին, միթէ ամանց մէջ Խասդեղցիները չե՞ն գերաբերը լաւ բաժին մը։ Երախտապիտական զգացումն ալ ուրեմն զմեզ ամենքս կը մղէ սիրել Խասդեղը և նպաստել անոր զարգացմանը։

Սակայն անցեալին երախտապիտական զգացումէն զատ ապագային յոյսն ալ, շահն ալ կրնան ներգործել մեր վրայ։ Խասդեղի պատանիները պէտք է լաւ ապագայ ապահենք։ Փորձը ցոյց կուտայ թէ՝ Խասդեղ ընդունակ է, ինչ որ ալ ըլլան հանգամանքները, ընծայել ազգին երիտասարդներ որք միշտ սիրայօժար ու օգտակար կերպով կը ծառայեն ընդհանրութեան շահերուն։ Խասդեղցիները թէ նախորդ սերունդներէ ժառանգած են աշխատութիւն մը, և թէ իրենց կրնայն կը պարտին իրենց լաւ յատկութիւնները։

Ընդունուած է թէ՝ ամէն աշխարհի մէջ կլիման մեծապէս կը ներգործէ ժողովրդի մը վարքին ու բարքին, սրտին ու մտքին վրայ. Պոլիս թէպէտ մէկ երկիր մըն է, բայց իր թաղերն այնպիսի կլիմայական զանազանութիւններ ունին որ թաղի մը բնակիչները մեծապէս կը տարբերին, նոյն իսկ այդ կլիմայի աղդեցութեամբ, ուրիշ թաղի մը բնակիչներէ, թէպէտ մէկ լեզու, մէկ կրօնք ունենան և մի և նոյն ցեղին պատկանին։ Խասդեղի ընութիւնը մեղմասղեի է, և իր բնակիչները կը մէղ զգալու, յուզուելու, խորհելու. հանդարտութիւն մը, տըխրութիւն մը ափռուած է ծովակի մը եզերքը տարածուած այդ գիւղին վրայ, և այդ տխրութեան շեշտը կ'զգայ կարգացողը Խասդեղի դրամներու դրուածներու մէջ։ Խասդեղի են զուարթ բանաստեղծն ալ յանկարծ կը տխրի. թերևս ինքն ալ չգիտէր թէ՝ մանկութեան օրերու կլիմայական ազդեցութեան ներքև է։

Խասդեղի հայերը լաւ արիւն ունին, և դիտենք թէ՝ լաւ արիւն ունեցողները շատ չեն ապականուիր և միշտ մտքով ու հոգւով առողջ զաւակներ առաջ կը բերեն։ Այսօր կը տեսնենք թէ՝ Խասդեղցիք ինչ աստիճանի կրթասէր են. Խասդեղի էն ազգասեր ալ դուրդուրանք ունի դպրոցին վրայ։ Խասդեղի մը որքան ալ համեստ դործ ունենայ դարձեալ կը մտածէ դպրոցին վրայ. Դիտուած է թէ՝ Խասդեղի դպրոցի մէջ լաւագոյն աշակերտները ամենէն աւելի համեստ դործ ունեցողներու զաւակները կ'ըլլան։

Ուրեմն մենք կրնանք ըսել թէ՝ Խասդեղ թէ իր անցեալին պատճառաւ, և թէ այն յոյսերուն պատճառաւ զոր կուտայ ապագային համար, կրնայ համարուիլ թաղ մը ուրուն համար ընդհանրութիւնը կրնայ խորհիլ, որուն ընդհանրութիւնը կրնայ նպաստել իրը փիլ թէ շատ ընդհանրական հանգամանք ունեցող դպրոցի մը թաղին։

Եւ եթէ այս ամենուն վրայ աւելցնենք որ՝ Պոլսոյ ամենէն հարուստ թաղերէն մին այսօր կորսընցուցած է իր նախկին վիճակը, պարզապէս Պոլսոյ մէջ ունեցած աշխարհագրական դիրքովը, կրնանք խորհիլ թէ բարոյական մեծ պարտականութիւն մը ունին ամէն թաղեր, մանաւանդ հարուստ թաղերը, եղբայրական աջակցութիւն ընել այնպիսի հայոց որք նիւթական շատ բան կորնցուցած են, բայց պահած են ուշիմութիւն և աղնուութիւն։

Այս առթիւ աւելորդ չենք հարկաւ յիշեցնել թէ՝ Խասդեղցիք միշտ «քաչուղ» են. չեն ուզեր ընդհանրութեան ձանձրոյթ պատճառել, և հաղիւ թէ քանի մը տարին անգամ մը կը դիմեն Պոլսոյ Հայոց, և այն ալ ոչ շատ մեծ դումարի մը համար։ Խասդեղցիները այս առթիւ մեր ամբոստութիւնն ալ իրենց համար յանձնարարական մըն է։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի

ԱՏԱՆԱ, 11 հոկտ.

Ատանայի գպրոցներն շատ աննախանձելի վիճակ ունեցած էին երկու տարիներէ ի վեր այլ եւ այլ պատճառներով զորս աստ պարզել չեմ ուզեր. աշակերտք կամ մեծաւ մասամբ օտար գպրոցաց մէջ ցրուած էին եւ կամ կիսկատար թողուլ իրենց ուսումն մնկնած էին գպրոցէն։ Ուսումնական խորհուրդն բոլոր ջանքերն ապարդիւն մնացած էին եւ չէին կըրնար այդ ցրման առաջքն առնուլ։ Երկու կէսերու մէջ ամենէն կարճ ճամբան ուղիղ գիծն է. Ուսումն. խորհուրդն լաւագոյնս կընէր եթէ բան մի պատճառին բարձման ջանար։

Այս տարի գպրոցաց վերաբացումն սովորականէն քիչ մ'ուշացաւ, այսինքն սեպտ. 17ին. վասն զի թէ գպրոցական չէնքերը եւ թէ դրամագանձ նորոգութեան պէտք ունէին։ Մի քանի չաբաթ ի վեր աշակերտք այնչափ չաւացան որ տեղն յայտ անձամբ կուգայ. Տնտեսական խորհուրդն չուզած մնացած է։

Ատանայի մէջ երկու Ազգ. գպրոց մի այն կայ. Արամեան որ ծագկոյն է, Սարգսեան որ նախակրթարան եւ ուսումնարան է միանդամայն. իսկ երրորդը Աչխենան՝ աղջկանց վարժարանն է. հոյակապ չէնք մը որ կառուցուած է ծախիւքն բարեյիշատակ համքաւաւոր Տր. Ս. Ա. ըմմհանի։

Արդարեանի մէջ Ուսումնարանի կարգ մը միայն ունիմք այս տարի, վասն զի, ինչպէս որ ըսի բարձրագոյն կարգերու աշակերտք բոլորովին ցրուած են. տակաւին քաղցր է ինձ յուսալ թէ, այսուհետեւս պիտի կրնանք կազմել հետզհետէ Ուսումնարանի չորս կարգերն ալ։

Գպրոցին ներքին վիճակը յոյժ հանձնելի է Տնորհիւ Սարգիս էֆ. Դազանճեանի որ Ընդհ. հսկողի պաշտօնն կը վարէ։ Դազանճեան էֆէնտին 7—8 տարիներէ ի վեր աշխատած է սոյն պաշտօնով ազգ. գպրոցաց մէջ. չատ աջողուրջ է եւ իւր պաշտօնին կատարելապէս հըմուտ։ Սրդարութիւնն կը պահանջէ որ երեւան հանենք անուններն այնպիսի անձնաւորութեանց որք անձնուիրութեամբ կաշխատին ազգին յառաջդիմութեան եւ Տնորհաւորենք զիրենք իրենց մատուցած ծառայութեան համար։ Անչուշտ ամէն ճշմարտասէր Ատանայի լինճ համակրութիւք պիտի ըլլայ այս մասին։

Դասագրոց մասին՝ ամենիւ աչխատակցաց հետ նոր հրատարակել դրքերուն մէջէն ընտրութիւններ ըրինք թողուլ այլ եւս հնտպարեան ոճով չինուած դրքերը որոնցմով կը դասախօսուէր երկար տարիներ ի վեր։

Այս առթիւ խօսինք Ս. Դաւթեան էֆէնտիի նոր հրատարակութեանց մասին։ Դաւթեան էֆէնտին մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէ ազգին իր Լըժօնիէնէն, Էօնէօքն եւ քերականութիւնովը ընծայելով Թրքախօս զաւառաց լաւագոյնս պատրաստուած դասագրքեր։ Ատանան եւս լինելով Թրքախօս զաւառ մը մեծապէս կ'օգտի անոնցմէ։

Պարտականութիւն կը համարիմ հրապարակաւ յայտնել չնորհակալութիւնս, դիտել տալով միանդամայն թէ պինդը այնչափ դիւրամատչելի չեն։ Կը յուսամ թէ Դաւթեան էֆ. պիտի հաճի իջեցնել գիներն որով ամէն դասակարդի ուսանողաց դիւրամատչելի պիտի ըլլայ։

Առ այժմ այսչափ գպրոցաց մասին, ուրիշ անգամ օտար գպրոցներու մասին ալ պէտք եղած ծանօթութիւնները կը գրեմ։

Ատանայի մէջ կայ Ազգ. Թանգարան մը որուն հաստատիչն լինելու պատիւն ունի Ուսումն. խորհուրդն նախկին Ատենապետն Արիստակէս էֆ. Դասպարեան, որ ամիսէ չորս տարի առաջ երբոր Պոլիս գնաց ատենապետ իր հետ Ատանայի տասերկու ուսանողներ անդ դիմումներ ըրաւ Միացեալ ընկերութեան եւ այլ ընկերութիւններու եւ յաջողեցաւ ձեռք բերել վեց ևօթը հազար դրուշի գիրք։ Թանգարանս տարիներէ ի վեր ձրիաբար գիրք կը մատակարարէ աղքատիկ ուսանողաց. այս տարի ալ մեծ քանակութեամբ գիրք կը բաչխենք, ըսաց ատեն, ուսանողք դիւրութիւն կ'ունենան ձեռքի տակ պատրաստ ունենալով ամէն տեսակ գրքեր։

Ուրեմն Դասպարեան էֆ. մեծ ծառայութիւն մը մատուցած է Հայ ուսանողաց իր այս ազգօգուտ ձեռնարկովն։

Թանգարանն իր յանձնարարութիւնն կ'ընծայ Զարպարեան գրատան որ կը խոստանայ ազգասիրաբար զոհայուցիչ զեղչեր ընել։

ՆԱՏԻՐ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ ՍՈՒՉԵԼԻ
Ա.ԶԳԱՑԻՆ ՎԱՂՑ ԿԱԼՈՒԱԾՈՑ ԽՆԴԻՐԸ

Ժամանակ մը, Թուրքիոյ բոլոր ժողովուրդները կը տրանջային վագոնի դրութեան մասին։ Այս դրութեան անպատեհութիւններէն միտ է թէ մարդ մը երբ առանց վաճառ մը թողնելու կը մեռնի, ոչ կինը և ոչ ալ իր ազգականք իրաւունք ունին ժառանգել անոր վագոն կալուածները։ Վագոնին բուն տէրը կը միջամտէ այս պարագային մէջ, կը տիրանայ մեռնողին թողուցած այդ կարգի սեպհականութեանց, կը վաճառէ զանոնք, և վճարման դինը կը մնայ իրեն չահ։ Ահա այս է ահեղ ըսուածը։

Կառավարութիւնն ի նկատի առած այս ընդհանուր տրտունջն, ու ասկէ 23 տարի առաջ նոր օրէնքով մը ընդարձակեց Ժառանգական աստիճանները (Թէվհիի Ինթիգալ), այսինքն արտօնեց վագոն կալուած մը ժառանգել այն անձինքն ալ որ առաջ բան մը առնելու իրաւունք չունէին։ Ասկէ առաջ ինչպէս որ չնորհիւ այս օրէնքին պիտի ժառանգէ

1. Զաւակը.
   եթէ զաւակ չկայ
2. Զաւկին զաւակը.
   եթէ թոռ չկայ
3. Մնողքը.
   եթէ մնողք չկայ
4. Եղբայրքն ու քոյրերն.
   եթէ ասոնցմէ հատ մը չկայ
5. Ամուսինը։

Ահա համառօտիւ նոր Ժառանգորդներուն կարգը. չմոռնանք ըսել նաև թէ այս օրէնքը խորութիւն չդնէր մանչու և աղջկան մէջ, որք հաւասար բաժին կը առնան։ Ահա արդարադրութիւն մը որ ցոյց կուտայ թէ օրէնսդիրն այնուհետև աղջիկը իրրև մանչուն կէսը նկատել չէ ուզած այլ ևս։

Կառավարութիւնը սակայն այս օրէնքով վնաս մը կը հասցնէր վագոն բուն տէրերուն։ Բացատրելու համար այս կէտն որ մեր աղդային կալուածոց ալ կը վերաբերի, պզտիկ ճամբորդութիւն մ'ընենք Թուրքիոյ հողային պատմութեանը մէջ։ Ի սկզբան վագոն ըսուած բանը չկար, վագոի դրութիւնը բարեգործական և բարեպաշտական նպատակով մը ստեղծուեցաւ։ Օրինակի համար, անձ մը ունէր գէթ հող մը, չէնք մը, ուզելով զայն նուիրել մզկիթի մը կամ դպրոցի մը, կը կապէր անոր իր այդ սեպհականութիւնը, մէկ խօսքով վագի կըներ։ Այդ կալուածը կապուելով բարեգործական հաստատութեան միւք ըլլալէ կը դադրի, կը լինի անվաճառելի սեպհականութիւն մը այդ հաստատութեան որ ա՛լ այնուհետեւ միակ տէրը կը լինի և հետեւաբար իրը այն կը վարձէ զայն, կամ կը գործածէ, կը չահադործէ կալուածը բոլորովին անկախաբար։

Ահա, այս եղանակաւ վագի կալուածները աճեցան ու բազմացան Տնորհիւ կրօնական այն եռանդին որ բուլ նախկին դարերու մարդիկ տածդորած էին։

Բայց վագիի այս դրութիւնը, որ ծանօթ է Էմլէքի Լէհիւրը անուամբ օգտակար չերեւցաւ ամենայն կերպով, այն պարագային մէջ մանաւանդ ուր նուիրատու հաստատութեանց վարչութիւնը անփոյթ գտնուեցան նուէրներու պահպանութեանը մասին. հասոյթները գանձելն առանց մաս մը անոնց նորոգութեանը յատկացնելու, այնպէս որ առեն մը եկաւ ուր բարեպաշտական հաստատութիւնք չունեցան հասոյթ մը նախապէս իրենց եղած վագիներէն։ Օսմանեան կայսերք իրաց այս վիճակին վերջ մը տալու մտքով հնարեցին Էմլէքենի, այսինքն, կրկին վարձման դրութիւնը Այս եղանակաւ ստացուած տան մը հասմար պիտի վճարէք տարեկան իրը վարձ չատ փոքր գումար մը, որ վագիին նպատակին իրագործման համար կը դրկուի առ բարեպաշտական այն հաստատութիւն, և գումար մըն ալ պիտի վճարէք որ կալուածին արժէքն է առեւտուրի մէջ։ Ուստի բարեպաշտական հաստատութիւնը կ'սպասէ որ անդրադարձ մեռնի որպէս դի ամէն տարի ստացած փոքր վարձքէն ի զատ տիրանայ նաեւ կալուածին և զայն ուրիշին ծախելով իրագործէ մեծ չահ մը։ Իճարէթ էմինի դրութեան առաւելութիւնն այն կ'ըլլայ որ մարդիկ այդ կարգի կալուածոց կերպով մը սեպհականատէր ըլլալով միշտ նորոգ և չէն վիճակի մէջ կը պահեն զանոնք և տարեկան ապահով հասոյթ մ'ալ վագֆի նպատակին իրագործման համար կուտան։

Ազգային վագֆ կալուածներն ալ ուրիշ բան չեն բայց եթէ ազգային եկեղեցեաց և հաստատութեանց կապուած տուներ և խանութներ, որք Էմլէքենի դրութեան չնորհիւ, անհատականաց միջև կ'առնուին ու կը ծախուին։ Այն պարագային մէջ ուր ազգային վագֆ ունեցող մը պիտի մեռնի առանց զաւկի, բնական-

ՄԱՀՎԱՆ ՍՊԱՍՈՑ

ՊԱՂՊԱՂՈՒՆ

Ա

Ամառ էր։ Ծաղկած էր վիճակը։ Ամեն ինչ ժպտում էր ինձ։ Ես ուրախ էի, որ ազատվել էի ուսումնական տարվա ձանձրույթից, որ ազատ էի, որ կարող էի ինձ համար ապրել։ Ես ուրախ էի, որ ամեն առավոտ կարող էի ինձ համար արթնանալ, ինձ համար ուտել, ինձ համար զբոսնել, ինձ համար կարդալ, ինձ համար մտածել։ Ես ուրախ էի, որ ամեն ինչ ինձ համար էր։

Ես ուրախ էի, որ ամեն առավոտ ինձ համար ինչ-որ նոր բան էր սպասում։ Ես ուրախ էի, որ ամեն առավոտ ինձ համար ինչ-որ նոր հաճույք էր պատրաստում։ Ես ուրախ էի, որ ամեն առավոտ ինձ համար ինչ-որ նոր ուրախություն էր պատրաստում։

Ես ուրախ էի, որ ամեն առավոտ ինձ համար ինչ-որ նոր ուրախություն էր պատրաստում։ Ես ուրախ էի, որ ամեն առավոտ ինձ համար ինչ-որ նոր հաճույք էր պատրաստում։ Ես ուրախ էի, որ ամեն առավոտ ինձ համար ինչ-որ նոր բան էր սպասում

ՆԵՐՔԻՆ ԴԻՎԱՆԻ ՆՈՐԱԿԱԶՄ

ՆԻՄՈՒՇԿԱ

Ներքին գործերի նախարարությունից ստացված հեռագրերից հայտնի է դարձել, որ Նիմուշկայի նորակազմ կառավարությունը հրաժարական է տվել։ Նոր կառավարության կազմում ներքին գործերի նախարարի պորտֆելը ստանձնել է Ն. Ն. Ռոդիոնովը։

Ռոդիոնովը ծնվել է 1881 թվականին։ Նա ավարտել է Պետերբուրգի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը։ Ռոդիոնովը ընդգրկվել է Նիմուշկայի կառավարության մեջ, որպես ներկայացուցիչ Ժողովրդական ազատության կուսակցության, որի անդամ է նա։

Ռոդիոնովը ներկայացուցիչ է եղել Առաջին և Երկրորդ Դումաներում։ Նա եղել է Ժողովրդական ազատության կուսակցության կենտրոնական կոմիտեի անդամ։

Ռոդիոնովը հրատարակել է մի շարք գրքեր, որոնցից հայտնի են «Ռուսական ազատագրական շարժումը» և «Ռուսական ազատագրական շարժումը և Ռուսաստանի ապագան» գրքերը։

Ռոդիոնովը հրատարակել է նաև

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՅՍ

ՇԱՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾՈՅ

Տարեգրութիւն կ՚ընդունի Ալեքսանդրիոյ Հայոց Ազգային Առաջնորդարանը։

Գինն է՝ Ամբողջ տարուան համար 15 Ռուբլի։

Կամ 1891 Հոկտեմբեր 15 Երեքշաբթի օրէն

Ամսագրի մը կեանքը կախեալ է ընթերցողներէն։ Ինչպէս որ ամսագրի մը հրատարակութիւնը ուրիշ ոեւէ գործի մը պէս կը պահանջէ ծախք, նոյնպէս ալ ծախքերը կը պահանջեն ընթերցողներ։ Ամսագրի մը ընթերցողներ չունենալ՝ նշանակութիւն չունի։ Ամսագրի մը ընթերցողներ ունենալ՝ նշանակութիւն ունի։ Ամսագրի մը ընթերցողներ ունենալ՝ նշանակութիւն ունի։ Ամսագրի մը ընթերցողներ ունենալ՝ նշանակութիւն ունի։

Ամսագրի մը ընթերցողներ ունենալ՝ նշանակութիւն